

Mātes veselība Latvijā
Diskusijas un rekomendāciju apkopojums
Darīsim kopā

2016.gada 3.jūnijā notika apaļā galda diskusija „Mātes veselība Latvijā”, kuru organizēja Veselības ministrija sadarbībā ar Pasaules Veselības organizācijas Eiropas Reģionālo biroju un tā pārstāvniecību Latvijā.

Diskusijā bija pārstāvētas gan ārstniecības personu profesionālās asociācijas, gan Labklājības ministrija un Latvijas Pašvaldību savienība, gan Veselības ministrija un tās padotības iestādes.

Diskusijas mērķis bija uzklaut jomas speciālistu viedokli par situāciju grūtnieču aprūpē un dzemdību palīdzībā un kopā ar PVO ekspertiem izvērtēt priekšlikumus risinājumam veselības aprūpes un sociālajā jomā, kas nodrošinātu kvalitatīvu grūtnieču un dzemdētāju veselības aprūpi un savlaicīgu palīdzību problēmsituācijās.

	Rekomendācijas	Atbildīgais/ Līdzatbildīgais	Paredzamais izpildes termiņš
	<i>Informatīva izglītošana</i>		
1.	Izglītot bērnus par veselīgu dzīvesveidu, par seksuālo un reproduktīvo veselību.	SPKC	2017.- 2019.gads
2.	Veikt sabiedrības informēšanas kampaņu par seksuālās un reproduktīvās veselības jautājumiem, t.sk. izglītojošo materiālu veidošana par grūtnieču veselīgu dzīvesveidu; uzturu un fiziskām aktivitātēm grūtniecības laikā; par kontracepciju; par seksuāli transmisīvajām infekcijām, to profilaksi.	SPKC	2017.- 2019.gads
3.	Informēt un izglītot sabiedrību un profesionāļus par grūtnieču vakcināciju pret gripu.	SPKC, RSU, LU, medicīnas koledžas, Latvijas Ginekologu un dzemdību speciālistu asociācija, Latvijas Ģimenes ārstu asociācija, Latvijas lauku ģimenes ārstu asociācija, Latvijas	2016.gads, IX-X Katru gadu īstenoti sabiedrības informēšanas pasākumi par grūtnieču vakcināciju pret gripu. SPKC- turpinās pasākumu izpildi 2017., 2018. un 2019.gada X-XI. RSU- 1) RSU docētāji kā akadēmiski lektori piedalās dažādu institūciju un sabiedrisko organizāciju rīkotajās multidisciplinārās konferencēs. 2016.gads X – tiks organizēta konference „Multidisciplināra pieeja–veiksmīgas grūtniecības iznākuma priekšnosacījums”, kuras programmā ir iekļauta arī tēma par aktuālajām

		Vecmāšu asociācija	infekcijām, tai skaitā gripu, un grūtniecību. 2) Katru gadu RSU Tālākizglītības fakultāte organizē tālākizglītības kursu ārstiem „Aktualitātes dzemdniecībā un ginekoloģijā” (nākamie kursi, kuros paredzēts iekļaut aktuālo informāciju par gripas profilaksi grūtniecēm plānoti 2017. gada I un II).
4.	Mātes mirstības konfidencialās analīzes pirmo trīs gadu rezultātu apkopošana, politikas veidotāju, profesionāļu un sabiedrības informēšana	Mātes mirstības konfidencialās analīzes ekspertu komiteja	2016.gads, X
Grūtnieču aprūpe			
5.	Nodrošināt publiski pieejamu aktuālo informāciju par grūtnieču aprūpes dzemdību palīdzības organizāciju un dzemdību nodaļu darbu.	NVD, ārstniecības iestādes	Pastāvīgi (informācija NVD mājaslapā tiek atjaunota regulāri)
6.	Veicināt speciālistu savstarpējo sadarbību, nodrošinot aprūpes nepārtrauktību, nepieciešamo speciālistu savlaicīgu iesaisti grūtnieces aprūpē. Īpaši aktuāla ir sadarbība starp ginekologiem (dzemdību speciālistiem) un ģimenes ārstiem.	Latvijas Ginekologu un dzemdību speciālistu asociācija, Latvijas Ģimenes ārstu asociācija, Latvijas Lauku ģimenes ārstu asociācija	Pastāvīgi Latvijas Ginekologu un dzemdību speciālistu asociācija- 2016.gads X organizētās konferences „Multidisciplināra pieeja-veiksmīgas grūtniecības iznākuma priekšnosacījums” programmā ir iekļauts jautājums par multidisciplināras pieejas nodrošināšanu antenatālajā aprūpē un antenatālās aprūpes kvalitātes aspektiem (Dr.Med. Dace Rezeberga).
7.	Nostiprināt un akceptēt vecmātes lomu grūtnieču un nedēļnieču aprūpē primārā veselības aprūpes līmenī un fizioloģisku dzemdību vadīšanā.	VM, NVD, Latvijas Vecmāšu asociācija	2016.gads, XII
8.	Uzlabot starpsektoriālo sadarbību (sociālais dienests, ģimenes ārsts, ginekologs, vecmāte vai cits speciālists) sociālā riska grūtnieču apzināšanai un	LM, sociālie dienesti, Latvijas Ģimenes ārstu asociācija, Latvijas Lauku ģimenes ārstu	Pastāvīgi LM - laika posmā no 2015. gada aprīļa līdz 2022. gada decembrim īsteno projektu Nr. 9.2.1.1/15/I/001 „Profesionāla sociālā darba attīstība pašvaldībās”. Viena no projekta ietvaros īstenojamajām aktivitātēm ir metodiku

	nepieciešamās palīdzības sniegšanai, lai nodrošinātu grūtnieces aprūpi un savlaicīgi novērstu vai mazinātu risku mātes un bērna veselībai.	asociācija, Latvijas Ginekologu un dzemdību speciālistu asociācija, Latvijas Vecmāšu asociācija	izstrāde pašvaldību sociālo dienestu sociālajiem darbiniekiem darbam ar klientu mērķa grupām, kā arī sociālo darbinieku apmācība šo metodiku ieviešanai darbā un pilotprojektu īstenošana. Viena no metodikām tiks veltīta sociālo dienestu sadarbībai ar dažādu jomu speciālistiem, tai skaitā ar ārstniecības personālu (plānotais metodikas izstrādes laiks – 2017.gada otrā puse). Pastāvīgi
9.	Veicināt sociālo dienestu atbalstu maznodrošinātām un sociālā riska grūtniecēm, piemēram, nokļūt Rīgā no attāliem reģioniem uz speciāliem izmeklējumiem. Sniegt atbalstu kontracepcijas pieejamībai maznodrošinātām sievietēm.	LM, Latvijas Pašvaldību savienība	
	Kvalitāte		
10.	Vienoties par terminu izpratni („kas ir kas”): klīniskās vadlīnijas algoritmi, klīniskais protokols, standarta procedūra, aprūpes algoritms, lai veidotu vienotu pieeju grūtnieču aprūpē un dzemdniecībā – obligātās prasības un ieteikumus, to ieviešanu ārstniecības iestādēs.	LĀB, Latvijas Ginekologu un dzemdību speciālistu asociācija	2016.gads, XII
11.	Latvijas Ginekologu un dzemdību speciālistu asociācijas apstiprinātām vadlīnijām grūtnieču aprūpē un dzemdību vadīšanā, izglītojošiem materiāliem par kvalitātes kritērijiem un drošības prasībām ir jābūt pieejamiem speciālistiem, piemēram, asociācijas mājaslapā.	Latvijas Ginekologu un dzemdību speciālistu asociācija, Latvijas Vecmāšu asociācija, Latvijas Ģimenes ārstu asociācija, Latvijas Lauku ģimenes ārstu asociācija, Latvijas	2016.gads, XII Latvijas Ginekologu un dzemdību speciālistu asociācija- 1) līdz 2016.gada X Latvijas ginekologu un dzemdību speciālistu asociācijas mājas lapā www.ginasoc.lv tiks izstrādāta speciāla sadaļa „Dzemdību palīdzība” ar dažādu informāciju par dzemdību palīdzības aktuālajiem jautājumiem: 1. Mātes mirstības konfidenciālo analīzi - kārtību, anketas, vēlāk arī kopsavilkuma ziņojumu; 2. Apraksts par gravidogrammas aizpildīšanas kārtību + gravidogramma; 3. Saformatizēta medicīniskā

		Neonatologu biedrība	<p>dokumentācija, piemēram, mātes pase, dzemdību vēsture; 4. Informācija par pēcdiploma izglītības kursiem - jaundzimušo reanimācija, stabilizācija, komandas darba treniņš.</p> <p>2) No 2016. gada IX tiks organizētas darba grupas par perinatālā perioda klīnisko vadlīniju izstrādi. Vadlīnijas paredzēts izstrādāt 2016. un 2017. gadā. Vadlīniju apspriešana notiks regulāri asociācijas sēdēs, sākot no 2017. gada janvāra. Vadlīniju projekti tiks publicēti www.ginasoc.lv mājas lapas sadaļā Vadlīnijas, kā arī izsūtīti speciālistiem e-pastos.</p>
12.	Nodrošināt, ka pacients (grūtniece, dzemdētāja vai nedēļniece, vai jaundzimušais) tiek nosūtīts vai nogādāts ar NMP brigādi uz ārstniecības iestādi, kurā var sniegt veselības stāvoklim visatbilstošāko palīdzību (hospitalizācijas plāns).	VM, NVD, NMPD, ārstniecības iestādes	2017.gads
13.	Lai uzlabotu grūtnieču aprūpi un dzemdību palīdzību, jāizstrādā grozījumi normatīvajos aktos par dzemdību palīdzības nodrošināšanas kārtību	VM, NVD	2016.gads, XII (grozījumi MK 25.07.2006 not. Nr.611 „Dzemdību palīdzības nodrošināšanas kārtība”)
14.	Jāizstrādā grozījumi normatīvajos aktos par Mātes mirstības konfidenciālās analīzes (audits) kārtību.	VM, Mātes mirstības konfidenciālās analīzes ekspertu komiteja	2017.gads (grozījumi Ārstniecības likumā, MK noteikumu izstrāde)
<i>Dzemdību palīdzība</i>			
15.	Ārstniecības iestādēm, kas sniedz dzemdību pakalpojumus, jānodrošina līgumā ar Nacionālo veselības dienestu noteikto kvalitātes kritēriju izpilde.	Ārstniecības iestādes, NVD, VI	<p>Līguma noteikto kvalitātes kritēriju izpildes kontrole:</p> <p>1)VI veic plānveida kontroli attiecīgajā ārstniecības iestādē (2018.gada pirmais un otrs ceturksnis), lai dotu iespēju ārstniecības iestādēm nodrošināt līguma ar NVD izpildes normas atbilstoši tiem uzdotajiem pasākumiem, kas tika norādīti 2016.gada kontroles rezultātā);</p> <p>2) VI veic kontroli pēc VM un NVD</p>

			pieprasījuma.
16.	<p>Ārstniecības iestādēm, kas nodrošina dzemdību pakalpojumus, jānodrošina funkcionējoša kvalitātes vadības sistēma, kas analizē un vada perinatālās aprūpes pacientu drošību slimnīcā, t.sk. ieviešot mātes veselības kritisko gadījumu analīzi, perinatālās mirstības gadījumu analīzi.</p>	<p>Ārstniecības iestādes, Latvijas Ginekologu un dzemdību speciālistu asociācija, Latvijas Vecmāšu asociācija</p>	Sākot no 2017.gada
17.	<p>Lai objektīvi izvērtētu mātes nāves cēloni, jāizvērtē nepieciešamie grozījumi normatīvajos aktos, lai nodrošinātu mirušās sievietes patologanatomisko izmeklēšanu, atbilstoši mātes mirstības gadījuma patoloģijas izmeklēšanas standartam.</p>	<p>VM, Latvijas Patologu asociācija</p>	2016.gads, XII
Apmācība			
18.	<p>Ņemot vērā, ka biežākais mātes nāves cēlonis ir bijusi asiņošana vai tromboembolija, nepieciešamā apmācība jāietver tālākizglītībā (teorētiska un praktiska komandas darba apmācība rīcībai kritiskās situācijās) un jāizvērtē minēto jautājumu iekļaušana kā obligātās prasības sertifikācijas/resertifikācijas nosacījumos</p>	<p>Latvijas Ginekologu un dzemdību speciālistu asociācija, Latvijas Vecmāšu asociācija, ārstniecības iestādes</p>	Pastāvīgi

	ginekologiem un vecmātēm, rezidentūras programmās. t.sk.		
19.	Nodrošināt regulārus (katru gadu) komandas treniņus rīcībai kritiskās situācijās (iekļaujot nepieciešamo apmācību sertifikācijas /resertifikācijas nosacījumos).	Latvijas Ginekologu un dzemdību speciālistu asociācija, Latvijas Vecmāšu asociācija ārstniecības iestādes, RSU	Pastāvīgi
20.	Veicināt profesionāļu vidū izpratni par konfidencialās analīzes būtību un nozīmi.	Mātes mirstības konfidencialās analīzes ekspertu komiteja	Pastāvīgi
<i>Cilvēkresursi</i>			
21.	Jāveic papildus cilvēkresursu darbam dzemdību nodaļās plānošana un esošā personāla motivēšana.	VM	2016.gads, XII (politikas plānošanas dok. par veselības nozares cilvēkresursu attīstību)
22.	Izstrādāt priekšlikumus dzemdību palīdzības ilgtermiņa struktūrplānam, izvērtējot spēju vadīt sarežģītas dzemdības, minimālo dzemdību apjomu gadā.	VM, NVD	2016.gads, XII